

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7 / 36452

Sayı : 43728771-610.00- 297
Konu : 7/36452 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

22 OCAK 2014
ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: Başkanlığınızın (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı) 09.01.2014 tarihli ve 43452547-120.07-158776 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, Manisa Milletvekili Sayın Erkan AKÇAY'ın tevcih ettiği 7/36452 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(4 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://kbeb.kalkinma.gov.tr/Sorgu> adresinden 9D8K-PEM9-810I kodu ile yapılabilir.

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY TARAFINDAN BAKANLIĞIMIZA
TEVCİH EDİLEN VE YAZILI OLARAK CEVAPLANDIRILMASI İSTENEN 7/36452
ESAS NOLU SORU ÖNERGESİYLE İLGİLİ CEVAPLAR:**

TÜİK tarafından açıklanan “Çocuk İşgücü Anketi 2012” sonuçlarına göre ülkemizde 893 bin çocuk işçi vardır. Çocuk işçilerin 285 bini (yüzde 32) 6-14 yaş grubu, 605 bini (yüzde 68’i) 15-17 yaş grubudur. Yine çocuk işçilerin 326 bini (yüzde 36,6) tarım sektöründe, 275 bini (yüzde 30,9’u) sanayi sektöründe, 289 bini (yüzde 32,5) hizmet sektöründe çalışmaktadır. Çalışan çocukların yüzde 50,2 si okula devam edememektedir.

TÜİK verilerine göre çocuk işçiliği 2006 yılına göre 3 bin artış göstermiştir. Buna göre;

Soru 1: 2002 yılında çalışan çocuk sayısı nedir? 2002 yılındaki çocuk işçilerin yaş grubu ve sektörel verilerle dağılımı nedir?

Cevap 1: Çocuk işgücü Anketi her yıl yapılan bir çalışma olmayıp TÜİK tarafından 1994, 1999, 2006 ve 2012 yıllarında yapılmıştır. Bu nedenle 2002 yılı verileri bulunmamaktadır.

Soru 2: Çocuk işçiliğindeki artışın sebepleri nelerdir?

Cevap 2: 2006 yılı anket sonuçları ile 2012 yılı anket sonuçları kıyaslandığında 6-17 yaş grubu istihdam oranı 5,9 olup, 2 ankette de aynıdır. Aradaki 3 binlik artış nüfus artışından kaynaklanan bir fark olup oransal olarak fark yaratmamaktadır.

Soru 3: Çocuk işçiliğini azaltmak için 2006-2012 yılları arasında yapmış olduğunuz çalışmalar nelerdir? 6 yılda çocuk işçiliği azalmayıp arttığına göre bu çalışmalarınızın başarısız olduğu söylenebilir mi?

Cevap 3: Çocuk işçiliğinin azaltılması için değişik Bakanlık ve kurumlarımız tarafından önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan önem arzedenler aşağıda özetlenmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülenler:

Tarladan Okula Projesi

Proje 2005 Eylül ayında ABD Çalışma Bakanlığı ve ILO desteği ile ÇSGB ve MEB koordinasyonunda başlatılmıştır. Proje kapsamında, gezici ve mevsimlik tarım işlerinde çalışan veya çalıştırılma riski olan 10.000 çocuğa temel ve mesleki eğitim imkânlarının sağlanması amaçlanmıştır. Proje, Ankara, Şanlıurfa, Gaziantep, Elazığ, Ağrı, Mardin illerinde 2004-2008 yılları arasında yürütülmüş, 26 Eylül 2008 tarihinde sona ermiştir. Proje kapsamında, 8.365 çocuk tespit edilmiş ve bu çocuklardan 5.571’i proje hizmetlerinden yararlanmıştır.

Çocuk İşçiliği Konusunda Ulusal Kapasitenin Geliştirilmesi Doğrudan Eylem Projesi

Bu proje temelde; çocuk işçiliğinin önlenmesi için destekleyici bir çevrenin yaratılması amacıyla Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesinin uygulanmasına yönelik ulusal kapasitenin geliştirilmesini ve çocuk işçiliği ile ilgili konuların ulusal politika ve programlara dahil edilmesini amaçlamaktadır. Projenin ana hedef grubunu çocuk işçiliği alanında doğrudan veya dolaylı yer alan kamu kurumları ve STK’lar oluşturmaktadır.

Mobilya Sektöründe Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Sona Erdirilmesi Projesi (İş Teftiş Kurulu tarafından)

Üç ilde (Ankara, İzmir, Bursa) uygulamaya konmuştur. Mobilya sektöründe çalışan 2.500 çocuğun çalışma yaşamından çekilerek uygun eğitim programlarına yerleştirilmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında eğitim faaliyetleri, sosyal faaliyetler, giyim ve kırtasiye yardımları yapılmıştır. Eğitim

faaliyetleri; işveren ve işveren vekili eğitimleri, çırak-çocuk- genç işçi eğitimleri, aile eğitimleri ve kardeş eğitimleri yapılmıştır.

Mevsimlik Gezici Geçici Tarım İşlerinde Çalışma

ÇSGB tarafından hazırlanan 2010/6 sayılı “Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi” konulu Başbakanlık Genelgesi ve “Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilme Projesinde (METİP) Zamana Bağlı Programda da öncelikli hedef grup olarak belirlenen mevsimlik gezici geçici tarım işlerinde çocukların çalışmasının önlenmesi ve eğitime ulaşmalarının artırılmasına yönelik önemli tedbirler alınmıştır. Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planında, mevsimlik gezici tarım işçilerinin zorunlu eğitim çağında olan ancak eğitimden uzak kalan çocuklarının tamamının eğitim hizmetlerine ulaşması hedeflenmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için alınması öngörülen tedbirler;

- Yatılı Bölge Okullarına yönlendirilmeleri,
- Taşınmalı veya seyyar eğitim olanaklarından yararlandırılmaları,
- Açık ilköğretim eğitimi sunulması (okul çağından çıkmış olanlara),
- Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı (Yıl içerisinde sıkıştırılmış eğitim uygulanması),
- Çocukların çalıştıkları yörede yaz okulu açılması vb,

seçeneklerinden uygun olan hizmetin sağlanmasıdır.

Fındık Tarımında Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Çalışmaları

Fındık üretiminin yapıldığı illerde mevsimlik tarım işçiliğinin yoğun olmasından dolayı ailelerle birlikte gelen çocukların tarladan uzak tutulmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Fındık hasadının yapıldığı sezonun zaten okulların tatil olduğu döneme rastlaması nedeniyle bu çocukların eğitimden geri kalmaları söz konusu değildir. Ancak aileler çocukları da beraberinde tarlaya götürdüğünden, çocuklar yaşları ve gelişimleriyle uyuşmayan olumsuz koşullara maruz kalmaktadırlar.

Bunu önlemek amacıyla, tüm ilgili kurum ve kuruluşların, üreticiler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla 2011 yılı başında “Fındık Üretilen İllerde Çocukların Tarladan Uzak Tutulması Eylem Planı” hazırlanmıştır.

Eylem planı;

- İl istihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu toplantılarında çocuk işçiliği konusunun gündeme alınması,
- Fındık hasadında çalışacak işçilerin çalışma usulleri ve şartları açısından İş Kanunu ve diğer ilgili mevzuatın hassasiyetle uygulanması,
- Kamuoyunun çocuk işçiliği konusunda bilgilendirilmesi,
- Mevsimlik tarım işçilerinin yoğun olarak konakladığı yerlerde tarım işçilerinin çocuklarına yönelik hizmetler sağlanması,

gibi tedbirleri içermektedir.

2011 yılı boyunca fındık üretilen illerin çocuk işçiliğiyle mücadele kapasitesini ve toplumsal farkındalığı artırmak amacıyla çalışmalar yapılmış, 2012 yılı hasat sezonunda da Valilikler

tarafından hem sıkı denetimlerle kontrol altına alınmış, hem de yürütülen projeler kapsamında çocuklara yönelik etkinlikler yapılmıştır.

2013 hasat sezonunda da çalışmalar artarak sürdürülmüştür. Özellikle Ordu'da "Fındık Tarımında Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Projesi" Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yürütülmüştür. Ayrıca Ordu, Giresun ve Düzce'de sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü projeler azami düzeyde desteklenmiştir.

Sanatsal ve Kültürel Faaliyetlerde Çalışmaya İlişkin Düzenleme

94/33 sayılı AB direktifi doğrultusunda, Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki düzenlemeler ve uygulamalar da örnek alınarak, İş Yasamızın 71. maddesinde düzenlenmeden boş bırakılan, çocukların sanatsal ve kültürel faaliyetlerde çalıştırılması hususunun eklenmesi gerekmektedir. Çünkü fiili olarak yaşamımızda gördüğümüz bu durumun hukuki düzenlemeden yoksun olması, çocukların her yönden korunmasını engellemektedir.

Çocuğun yüksek yararı ve korunmasını temel ilkesi çerçevesinde; tüm ilgili tarafların katkılarıyla uygulanabilir bir yasa ve yönetmelik yapılması için çalışmalar yürütülmektedir.

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesinde Yerel Kaynakların Etkinleştirilmesi Projesi

"Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Politika Program Çerçevesi"nin etkin olarak uygulanmasını sağlamak ve böylece öncelikle en kötü biçimleri olmak üzere çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına katkı sağlamak amacıyla hazırlanan proje 2012-2014 yatırım programına alınmıştır.

Hedef Gruplar: Küçük ve orta ölçekli işletmelerde ağır ve tehlikeli işlerde çalışan çocuklar, sokakta çalışan çocuklar, aile işleri dışında gezici geçici tarım işlerinde çalışan çocuklardır.

Öncelikle beş pilot ilde (Adana, Şanlıurfa, Gaziantep, Kocaeli ve Ordu) olmak üzere ÇSGB, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri bünyesinde çocuk işçiliği izleme birimleri oluşturulmuştur. Bu birimler aracılığıyla etkin bir izleme sistemi kurularak, ildeki diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak suretiyle, öncelikle en kötü biçimler olmak üzere çocuk işçiliğini önlemeye yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Bu projenin en temel özelliği kurumsal niteliği olan, sürdürülebilir ve tüm ülkeye yaygınlaştırılabilir bir sistemin başlangıcı olmasıdır.

Mevsimlik Gezici Geçici Tarım İşlerinde Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Önlenmesi Projesi

Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)nın IV. bileşeni kapsamında 2015 programına alınmak üzere bir proje geliştirilmektedir. Eğitime erişim ve hizmetlerden yararlanma konusunda en zor ulaşılan ve en dirençli kesim olarak belirlenen mevsimlik gezici geçici tarım işlerinde çalışanların çocukları hedef grup olarak belirlenmiştir. Pamuk, şekerpancarı ve fındık üretiminin yoğun olarak gerçekleştirildiği bölgeler pilot proje alanları olarak belirlenmiştir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)(Yeni ismi ile Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü) tarafından yürütülenler:

- Sokakta Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi Projesi: 11 ilde uygulamaya konmuştur. Bu iller; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Çorum, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Şanlıurfa'dır. 6.700 çocuğun hedeflendiği projede çocukların çalışma yaşamından çekilerek eğitime yönlendirmeleri amaçlanmıştır. 1.000 ailenin de mesleki eğitim ve gelir getirici etkinliklere katılımı sağlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülenler:

- Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşlerindeki En Kötü Biçimdeki Çocuk İşçiliğinin Eğitim Yoluyla Sona Erdirilmesi Projesi: Proje, İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından Adana Karataş'ta uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında 2.750 çalışan ya da çalışma riski taşıyan çocuk hedeflenmiştir. Bu çocuklar çalışma yaşamından çekilerek uygun eğitim programlarına yerleştirilecek ve çalışma yaşamına atılmaları önlenmesi amaçlanmıştır.

Kalkınma Bakanlığımız tarafından yürütülenler:

- Dezavantajlı bölgelerimizin beşeri sermayesini güçlendirmek ve toplumsal bütünleşme sürecine destek olmak amacıyla bu bölgelerdeki göç, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların ve değişen sosyal yapının ortaya çıkardığı ihtiyaçlara kısa sürede karşılık vermeyi hedefleyen bir sosyal kalkınma programı olan Sosyal Destek Programı (SODES) 2008 yılında uygulanmaya başlamıştır. SODES; istihdam, sosyal bütünleşme, kültür, sanat ve spor alanlarında; yerel düzeyde hazırlanan ve uygulanan projelerden oluşan, il düzeyinde valiliklerin koordinasyonunda yürütülen, uygulama sürecinde yerel aktörlerin geniş bir biçimde yetkilendirildiği insan odaklı bir programdır. SODES projeleri ile istihdam edilebilirliğin artırılması, toplumun dezavantajlı kesimlerinin ekonomik ve sosyal hayata daha fazla katılmalarının sağlanması, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler yoluyla bölgedeki çocuk, genç ve kadınların kendilerini daha iyi ifade etmelerine katkı verilmesi hedeflenmektedir. Program kapsamında dezavantajlı konumdaki çocuklara yönelik fırsat eşitliğini artırmak ve yaşam kalitelerini iyileştirmek üzere etüt kursları, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler düzenlenmektedir. Yine Program kapsamında doğrudan mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarına yönelik proje uygulamaları da yer almakta olup; tarım işçilerinin yoğun olarak konakladığı alanlarda kreşler oluşturularak anasınıfı uygulamaları yapılmaktadır.

